

Rozdz. V. Książki „Antykoncepcja. Planowanie Rodziny u progu XXI w.”

Siwik Eugeniusz -autor

Jest to niezwykle pożyteczny rozdział dotyczący doustnych środków antykoncepcyjnych. Spostrzegawczy czytelnik zauważy że brak tam takich najnowszych DSA, jak Yaz czy Yasmin czy Yasminelle, ale nie umniejsza to jakości stawianych pytań i odpowiedzi.

V

. DOUSTNE ŚRODKI ANTYKONCEPCYJNE - TABLETKI HORMONALNE

V.1. Informacje na tematy związane ze stosowaniem pigułek hormonalnych ujęto również w formie pytań, jakie najczęściej stawiają lekarzowi pacjentki.

Jakie są rodzaje pigułek?

Najogólniej rzecz biorąc, istnieją dwa rodzaje pigułek hormonalnych: pigułka progesteronowa, tzw. minipigułka, zwana POP (progesteron only pill), oraz pigułka złożona (sekwencyjna), nazywana skrótem COC (combined oral contraceptive pill). Pigułka złożona COC jest bardziej rozpowszechniona niż POP i dlatego większość pytań i odpowiedzi dotyczy właśnie tej formy antykoncepcji.

Co zawiera pigułka złożona, zwana COC?

Zawiera dwa hormony: estrogen i progesteron. Jest zwykle przyjmowana przez 21 dni cyklu miesięczkowego.

Jaki jest mechanizm działania pigułki COC?

Głównie blokuje ona (zatrzymuje) dojrzewanie i uwalnianie komórki jajowej, a dopóki to nie nastąpi, niemożliwe jest jej zapłodnienie. Komórka ta pozostaje zablokowana w jajniku.

Co cechuje minipigułkę POP?

Pigułka POP zawiera tylko gestagen*) w bardzo małej dawce i może być przyjmowana przez wiele miesięcy, bez przerwy, nawet w czasie karmienia niemowlęcia.

Jak działa minipigułka POP?

Powoduje zmianę strukturalną śluzu szyjkowego, aby zatrzymywał on plemniki wchodzące przez szyjkę do macicy. Powoduje też inne, dość skomplikowane zmiany w układzie rodny kobiety, nie sprzyjające zapłodnieniu.

Jaka jest skuteczność pigułek hormonalnych w zapobieganiu ciąży?

Ich skuteczność oceniana jest prawie na 100%, jeżeli przyjmowane są regularnie. Częstość niepowodzeń wynosi dla pigułki COC od 0,2 do 1 ciąży na 100 kobiet/lat, a dla minipigułki POP od 0,3 do 5 ciąży na 100 kobiet/lat.

-----
*) Gestageny są to żeńskie hormony płciowe wytwarzane i wydzielane przez ciało żółte jajnika i ciało żółte ciążowe oraz łożysko w czasie ciąży. Podstawowym gestagenem jest progesteron.

Jak ocenia się tę skuteczność?

Skuteczność pigułki ocenia się za pomocą tzw. współczynnika Pearla*) . Bierze się pod uwagę 100 par małżeńskich stosujących dany środek antykoncepcyjny przez kolejne 12 miesięcy, czyli 100 par x 12 miesięcy = 1200 cykli. Jeśli współczynnik Pearla wynosi np. 1, znaczy to, że spośród tych 100 par jedna kobieta zajdzie w ciążę mimo stosowania danej metody antykoncepcji, a gdyby odnieść to do jednej pary, to możliwość zajścia w ciążę zaistnieje raz na sto lat.

Czy wszystkie pigułki złożone są takie same?

Nie, istnieją różnice w ich składzie oraz w rodzaju zastosowanego w nich hormonu. Najlepsze, dające najmniejszy procent powikłań, są tzw. pigułki trójfazowe. Zostaną one omówione w dalszej części książki.

Co to znaczy „pigulki wielofazowe”?

Są to złożone pigułki zawierające dzienną dawkę zarówno gestagenu, jak i estrogenu, ale stosunek ilościowy jednego hormonu do drugiego jest różny w różnych dniach cyklu miesięczkowego. Mogą one być dwufazowe lub trójfazowe, tzn. w jednym opakowaniu, przeznaczonym do zażycia w ciągu jednego cyklu, mogą być dwa rodzaje pigułek (o dwóch różnych składach) lub trzy rodzaje (o trzech różnych składach).

Od jak dawna pigułki są stosowane?

Ich sprzedaż rozpoczęto w 1960 roku w USA. Do krajów europejskich dotarły we wczesnych latach 60.

Dostępność doustnych środków antykoncepcyjnych

Jak można zaopatrzyć się w pigułki?

Z zaopatrzeniem nie ma żadnych problemów. Sprzedawane są w aptekach na recepty przepisane przez lekarza. Są częściowo płatne lub pełnopłatne. W Anglii np. 90% lekarzy domowych przepisuje pigułki antykoncepcyjne.

Czy otrzymanie od lekarza recepty na pigułki zależy od wieku kobiety?

Nie. Przed ich stosowaniem należy zasięgnąć porady ginekologa, zwłaszcza gdy się ma mniej niż 20 lat lub więcej niż 35.

Czy pigułki hormonalne mogą stosować kobiety starsze, przed menopauzą?

Oczywiście. Badania sugerują nawet korzystny wpływ pigułek sekwencyjnych COC na zapobieganie osteoporozie*). Pigułki stosowane przez kobiety w wieku 45-55 lat powinny zawiwrać najmniejszą dawkę zarówno estrogenów, jak i gestagenów, gdyż i te cechują się wysoką efektywnością z uwagi na obniżoną płodność w tym wieku.

-----
*) Osteoporoza to - mówiąc skrótowo - osłabienie kości, zarówno ścięczenie korowej warstwy kości, jak i zmniejszenie gęstości tkanki kostnej. Najczęściej występuje u kobiet w okresie przekwitania.

Jakie są przeciwwskazania do antykoncepcji hormonalnej w wieku przed menopauzą?

Nie powinny stosować pigułek hormonalnych kobiety starsze, które pałą dużo papierosów, są otyłe i mają nadciśnienie.